

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Полтавський державний медичний університет

Coventry University (Велика Британія)

Universidad de La Rioja (м. Логроньо, Іспанія)

Uniwersytet Rzeszowski (Республіка Польща)

Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir" (м. Бухарест,
Румунія)

Харківський національний медичний університет

Львівський національний медичний університет імені

Данила Галицького

Буковинський державний медичний університет

(м. Чернівці)

Львівський національний університет

природокористування

Полтавський національний педагогічний університет

імені В.Г. Короленка

ЗБІРНИК СТАТЕЙ

VII Міжнародної науково-практичної конференції

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИКИ,
ПРОФЕСІЙНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ, ПСИХОЛОГІЇ І
ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

24-25 листопада 2022 року

Полтава

2022

Збірник статей
VII Міжнародної науково-практичної
конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИКИ,
ПРОФЕСІЙНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ,
ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»
Полтава
2022

PROCEEDINGS
of the 7th International Conference
“TOPICAL ISSUES OF LINGUISTICS,
PROFESSIONAL LINGUODIDACTICS,
PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY OF HIGHER
EDUCATION”
Poltava, Ukraine
2022

ББК 74.58+81.2

УДК 378.6

ISBN 978-617-7915-81-1

Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 24-25 листопада 2022 р.). Полтава : Вид-во “Астрая”, 2022. 275 с.

У збірнику представлено статті вітчизняних і зарубіжних науковців, в яких висвітлюються різноманітні проблеми сучасної лінгвістики, психології та педагогіки вищої школи, зокрема, медичної.

Для керівників і науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, магістрантів, аспірантів, докторантів, а також усіх, хто цікавиться широким колом теоретичних і практичних питань, пов'язаних зі сферою вищої освіти.

Автори публікацій несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, граматичні та стилістичні помилки.

BBC 74.58+81.2

UDC 378.6

ISBN 978-617-7915-81-1

Topical Issues of Linguistics, Professional Linguodidactics, Psychology and Pedagogy of Higher Education: Proceedings of the 7th International Conference (Poltava, 24-25 November 2022). Poltava : “Astraya”, 2022. 275 p.

The Book of Proceedings presents articles by Ukrainian and foreign scientists, with a focus on various problems of modern linguistics, psychology and pedagogy of higher education, in particular, medical education.

The Book is intended for administrative authorities and academic staff of higher education institutions, master students, postgraduate students, postdoctoral students, as well as everyone who is interested in a wide range of theoretical and practical issues related to the field of higher education.

The authors of the publications are responsible for the copyright observance, accuracy of the given factual data, grammatical and stylistic errors.

визначеної мети самостійно обраними способами має велике значення для формування та розвитку когнітивних і комунікативних вмінь студента.

Таким чином, поколіннєві дискусії у контексті навчальної діяльності набувають особливої актуальності з огляду на шляхи ефективної взаємодії викладача – студента, здебільшого, представників різних поколінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адамова І., Головачук Т. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми. *Витоки педагогічної майстерності*. 2012. Вип. 10. С. 3-6.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / під ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : «Ленвіт», 2003. 273 с.
3. Dolot, Anna. The characteristic of Generation Z, “e-mentor” 2018, P. 44–50, DOI: <http://dx.doi.org/10.15219/em74.1351>.
4. Singh, A.P., Dangmei, J. Understanding the generation the generation Z: the future workforce. *South-Asian Journal of Multidisciplinary Studies (SAJMS)*. 2016. Vol. 3. Issue 3. P.1-5.
5. Strauss, W., Howe, N. *Generations*. Quill, 1992. 538 p.

УДК 378.6:61:37.091.33-027.22

Н.В. Кузьменко, Т.А. Іваницька, О.А. Пода,
І.М. Несіна, С.М. Танянська

Полтавський державний медичний університет, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ СТУПЕНЮ ГОТОВНОСТІ ДО КЛІНІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ (РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ)

Безперервні зміни, які відбуваються у сфері надання освітніх послуг в Україні, спонукають учасників освітнього процесу до поглибленого вивчення нових форм навчання, методів викладання тощо. Широке впровадження дистанційної освіти у вищій медичній школі та акцент на усвідомленні важливості самостійного навчання й самоконтролю у студентів мають значний вплив на готовність до їх майбутньої практичної діяльності. Моніторинг засвоєння здобувачами вищої медичної освіти ключових практичних навичок та вмінь покликаний спростити розуміння недоліків навчального процесу, а також спонукати до більш легкого переходу випускників від теорії до практики.

Ключові слова: здобувач, вища медична освіта, готовність до практичної діяльності, навчання, навички.

Widespread implementation of distance education in higher medical school and awareness of the importance of independent study and self-control among students have a significant impact on readiness for their future practical activities. Monitoring future doctors' acquisition of key practical skills and abilities can simplify the understanding of the shortcomings of the educational process. It can also lead to an easier transition of graduates from theory to practice.

Keywords: applicant for higher medical education, higher medical education, readiness for practical activities, training, skills.

Актуальність. Стрімкі глобальні зміни, які відбуваються в освітній сфері останніми роками, а також втілення в життя інноваційних технологій викладання сприяють не аби якому тиску на педагогів вищих навчальних закладів. Цільова вимога до сучасного викладача полягає у постійному коригуванні методів і засобів викладання з метою створення високоосвічених і кваліфікованих випускників, готових до роботи [7, ст.13]. Ці основні атрибути робочого місця включають комунікацію, роботу в команді, вирішення проблем, стресостійкість і прихильність до навчання протягом усього життя та вказують на готовність випускників до практики [5, ст.26].

Готовність до практичної діяльності – нова сфера освітніх досліджень, яка

зосереджена саме на готовності випускників до роботи, а також на знайомстві здобувачів вищої освіти з навчальними програмами, критеріями оцінювання в процесі навчання, очікування щодо працевлаштування й розуміння професійних вимог. Високий рівень усвідомленої готовності до практики здатний подолати чи пом'якшити стрес і невизначеність, які виникають у випускника вищого навчального закладу в процесі переходу від навчання у вищій школі до безпосередньої практичної діяльності на робочому місці [4, ст.2]. Особливо це стосується новоспечених випускників професій охорони здоров'я, які потрапляють у доволі відповідальні й стресові робочі умови.

Зазвичай, вперше прийшовши в клініку здобувачі вищої медичної освіти гостро відчують прогалини у теоретичних знаннях та почувають себе некомпетентними, що призводить до постійного стресу внаслідок цього [2]. Це в подальшому може негативно впливати на їхню впевненість в собі і клінічні результати. Сприйняття готовності до практики тісно пов'язане з якістю навчання, а також з індивідуальним досвідом та очікуваннями [3, ст.2]. Обов'язковими компонентами студентоцентрованого навчання студентів-медиків є розбір конкретних клінічних випадків, тобто case-based learning (в перекладі з англійської – навчання на основі випадку, метод конкретних ситуацій), а також розвиток дослідницьких і практичних навичок, міжпрофесійної навчальної діяльності [1, ст.39].

Доволі часто для здобувача вищої медичної освіти перехід до трудової діяльності є приголомшливим, оскільки потребує переносу теоретичних знань в клінічну практику та побоювань з приводу втручання у здоров'я пацієнта [6, ст.116]. На відчуття професійної неадекватності й недостатньої підготовленості до клінічної практики значний вплив мають акценти на безперервному навчанні, відповідності медичного працівника високим стандартам оптимального догляду за пацієнтами та здатності його до саморегульованого навчання протягом усієї кар'єри. Навчальні програми, які опановує студент-медик в процесі здобуття вищої освіти покликані сприяти позитивним результатам навчання та плавному переходу від теоретичного або параклінічного навчання до клінічного середовища. Велике значення має приділятися підвищенню усвідомленої готовності до практичної діяльності, включаючи оволодіння навичками, вміннями та розуміння ролей у системі охорони здоров'я, а також сприянню мотивації до навчання протягом усього життя.

Метою нашого дослідження було визначення рівня сприйняття готовності до клінічної практики та ключових факторів, які впливають на готовність до роботи серед здобувачів вищої медичної освіти 4 і 6 курсів медичних факультетів № 1, 2; 4 курсу стоматологічного факультету, а також лікарів-інтернів зі спеціальностей 222 Медицина та 228 Педіатрія Полтавського державного медичного університету.

Матеріали і методи. У цьому дослідженні використовувався послідовний, пояснювальний підхід, який включав збір та аналіз кількісних даних (шляхом онлайн-опитування). Всього за 2021-2022 навчальний рік було проанкетовано 80 здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету.

Розроблений нами опитувальник включав 51 запитання, розподілені на сім розділів. Кожне опитування оцінювало сприйняття студентами-медиками їх досвіду клінічної підготовки, зосереджуючи увагу на шести кластерах навичок: основні навички; розширені навички консультування; особисті та професійні навички; здібності, орієнтовані на пацієнта; клінічні та навички системного мислення. Крім того, були використані демографічні питання: вік, стать, місце проживання (місто чи сільська місцевість), наявність членів сім'ї з медичною освітою чи працівників у сфері охорони здоров'я.

Для заохочення учасників анкетування надавати відверті та детальні дані було

зроблено акцент на чесності, анонімності та конфіденційності респондентів.

Результати оцінювали за 5-бальною шкалою Лайкерта, де судження опитуваного щодо ступеню засвоєння певного навичку оцінювались від 1 (не виражений) до 5 (надзвичайно виражений) балів.

Отримані результати. Із загальної кількості опитуваних здобувачів вищої медичної освіти (n =80) 45% склали студенти 4 курсу, 18,8% - 6 курсу 3,7% - 5 курсу, 32,5% - здобувачі післядипломної освіти.

По спеціальності розподіл респондентів відбувся таким чином:

- здобувачі ОПП 222 Медицина до дипломної вищої освіти 45,1%, післядипломної – 11,2% опитуваних;
- здобувачі ОПП 228 Педіатрія – 10% студентів-медиків та 17,5% – лікарів-інтернів;
- здобувачі 4 курсу стоматологічного факультету (ОПП 221 Стоматологія) – 16,2%.

Вік учасників дослідження становив переважно до 25 років (68,8% опитуваних) та 31,3% респондентів віком від 25 до 30 років. Переважною більшістю здобувачів були жителі міста (73,8%), решта – сільської місцевості. 55% опитуваних виявились першими у своїй родині, хто навчався в медичному університеті та/або мали членів сім'ї з досвідом роботи в галузі охорони здоров'я.

Оцінка результатів за шкалою Лайкерта.

Стосовно здібностей, орієнтованих на пацієнта (запитання кластеру 1), більшість учасників анкетування вважали, що розуміють концепцію "Пацієнт-орієнтована модель надання медичної допомоги" (85%) та вплив практики, орієнтованої на задоволеність пацієнта (79,9%), надання належної допомоги людям різних культурних та соціальних верств населення (81,2%) та спільне управління прийняттям рішень (75%). Відповіді про розширені навички консультування (кластер 2) підкреслили, що переважна більшість респондентів розуміють важливість медичної грамотності та її вплив на інформовану згоду (87,5%), навчання пацієнтів щодо зміцнення здоров'я (78,4%), ефективне й чуйне спілкування з пацієнтами та родичами (88,9%). В ролі консультанта комфортно відчують себе 72,5% здобувачів.

Аналіз відповідей на запитання третього кластеру («Основні навички») показав, що учасники добре оволоділи навичками уважного спостереження (88,7%), розуміють сферу своєї практичної діяльності (83,8%), вміють збирати анамнез (81,3%). Натомість 25% здобувачів мають труднощі з навичком обстеження пацієнта та у виборі відповідних методів дослідження й інтерпретації результатів (26,3%). Найнижчими показниками цього кластеру виявились оцінки навичок клінічного обґрунтування та постановки діагнозу і безпечного призначення/відпуску лікарських засобів (66,3% та 57,6% відповідно).

Стосовно особистих та професійних здібностей (кластер 4) лише 46% та 57,6% респондентів відчують готовність взяти на себе роль викладача та здатність подолати невпевненість відповідно. 26,3% здобувачів не здатні впоратися з обмеженими ресурсами в клінічних умовах, а 27,5% - мають проблеми зі стресостійкістю. Переважна більшість учасників високо оцінюють свої можливості роботи в команді (86,3%), вважають себе самокритичним до своєї професійної діяльності (98,7%), а 91,2% готові самостійно навчатись протягом всього життя.

Оцінка оволодіння навичками клінічної допомоги (кластер 5) продемонструвала достатньо високу підготовку здобувачів до використання джерел доказової медицини щодо догляду за пацієнтами (87,5%) та здатність підтримувати належну якість лікування (83,7%). Проте учасники відчували себе найменш підготовленими до надання базової медичної допомоги пацієнтам з невідкладними станами (51,2%), а

26,3% анкетованих погано засвоїли навик базового харчування і його роль в профілактиці й лікуванні захворювань. Що стосується засвоєння навичок системного мислення (кластер 6), більшість здобувачів була добре підготовленими для забезпечення та сприяння безпеці пацієнтів (82,4%) та зменшення перехресної інфекції (83,7%). Методикою заповнення медичної документації та відповідної медичної картки володіють 61,2% учасників. Ступінь оволодіння навиками управління часом та прийняття організаційних рішень скала 75% та 76,2% відповідно. 61,7% анкетованих виявились здатними використовувати інформатику як інструмент в медичній практиці, а дві третини учасників були готові до аудиту для покращення догляду за пацієнтами (67,5%).

Висновки. Опитування виявило сильні та слабкі сторони в підготовці майбутніх лікарів до практичної діяльності. На думку авторів значну роль у наявних прогалинах підготовки та засвоєння певних клінічних навичок відіграє обмеження практичної складової навчання студентів-медиків, а саме безпосереднього контакту з пацієнтом, що обумовлено впровадженням дистанційних форм навчання. І навпаки, вільний доступ здобувачів до цифрових гаджетів та комп'ютерних програм, використаних в процесі навчання позитивно вплинув на розвиток цифрових навичок, впевненість при пошуку та роботі з джерелами доказової медицини.

Використаний метод дослідження можна було б ширше застосувати в медичному університеті для отримання довготривалих даних при оцінці якості навчання здобувачів вищої медичної освіти в плануванні навчальних програм, з метою узгодження потреб і очікувань випускників із потребами та очікуваннями в галузі медичної підготовки та працевлаштування в галузі охорони здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. McLean SF. Case-Based Learning and its Application in Medical and Health-Care Fields: A Review of Worldwide Literature. J Med Educ Curric Dev. 2016 Apr 27;3:JMECD.S20377. doi: 10.4137/JMECD.S20377. PMID: 29349306; PMCID: PMC5736264.
2. García-Aracil A, Monteiro S, Almeida LS. Students' perceptions of their preparedness for transition to work after graduation. Active learning in higher education. 2021;22(1):49–62. (online: <https://doi.org/10.1177/1469787418791026>)
3. Kashbour WA, Kendall J, Grey N. Students' perspectives of early and gradual transitioning between simulation and clinical training in dentistry and their suggestions for future course improvements. European journal of dental education. 2019;23(4):471–81.
4. Malau-Aduli, B.S., Jones, K., Alele, F. et al. Readiness to enter the workforce: perceptions of health professions students at a regional Australian university. BMC Med Educ 22, 89 (2022). <https://doi.org/10.1186/s12909-022-03120-4>
5. Messum DG, Wilkes LM, Jackson D, Peters K. Employability skills in health services management: Perceptions of recent graduates. Asia Pacific journal of health management. 2016;11(1):25–32.
6. Robins TG, Roberts RM, Sarris A. The role of student burnout in predicting future burnout: exploring the transition from university to the workplace. Higher education research and development. 2018;37(1):115–30.
7. ОЕСР. Trends Shaping Education 2019 (Резюме англійською). 2019.

УДК 616.89.05 –53/46.037

**Ж.П. Кундій, В.М. Дворник,
А.М. Скрипніков, Г.Ю. Васильєва, Н.П. Куценко**
Полтавський державний медичний університет, Україна
**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ СТРЕСУ У СТУДЕНТІВ
МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ**

Починаючи від 24 лютого 2022 року, рф веде повномасштабну війну проти України. Успішне опанування медичної професії у воєнний час ставить перед

Король Л.Л. Закордонне стажування як ефективна форма підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників-філологів	118
Kostenko V.H., Solohor I.M. Identifying key areas in teaching English grammar for academic writing	122
Кострікова Ю.А., М'якінькова Л.О. Навчання через викладання – перспективи методу в закладах вищої медичної освіти.....	125
Кохан Р.А. Методичні виклики у викладанні іноземної мови в закладі вищої освіти: панорама покоління	131
Кузьменко Н.В., Іваницька, Т.А. Пода О.А., Несіна І.М., Танянська С.М. Визначення ступеню готовності до клінічної практики у здобувачів вищої медичної освіти (результати анкетування)	134
Кундій Ж.П., Дворник В.М., Скрипніков А.М., Васильєва Г.Ю., Куценко Н.П. Особливості переживання стресу у студентів медичного профілю під час війни в Україні	137
Лещенко Т.О., Юфименко В.Г. Використання подкастів у дистанційному навчанні української мови як іноземної	142
Лещенко Т.О., Шевченко О.М. Комунікативний компонент у взаємодії лікаря й пацієнта	144
Литовська О.В. YouTube як платформа для вивчення латинської мови: аналіз закордонного досвіду.....	146
Локес К.П., Аветіков Д.С., Яценко І.В., Розколупа О.О. Студентоцентризований підхід як складова підготовки лікаря-стоматолога на сучасному етапі	149
Луцьова Т.В. Досвід інтеграції наукових досліджень в освітній процес у програмі підготовки бакалаврів освіти в університеті м. Йорк як засіб оптимізації навчання академічного англійського мовлення в українській вищій школі	151
Ляшенко Л.І., Лобач Л.М., Назаренко З.Ю., Павленко С.А., Браїлко Н.М., Ткаченко І.М. Застосування сучасних стратегій і компетентного підходу при підготовці здобувачів вищої освіти	154
Maksymenko A.I., Sheshukova O.V., Kuz I.O., Polishchuk T.V., Mosiienko A.S. The formation features of the pedagogical character and the professional culture of a teacher in a higher medical educational establishment.....	158
Мацевко-Бекерська Л.В. Метамодерний горизонт гуманітарної освіти (коли відповіді чекають своїх питань)	161
Мелашенко О.І., Зюзіна Л.С., Козакевич В.К., Калюжка О.О., Фастовець М.М. Використання методу активного слухання на заняттях пропедевтики педіатрії для формування ефективної професійно орієнтованої комунікативної компетенції майбутніх лікарів	165
Morokhovets H., Lysanets Yu., Ostrovska L., Purdenko T. Contemporary theories of globalization and their relevance to higher education	167
Муравльова О.В., Дворник І.Л., Шпетний О.А., Жарін В.М. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу	170
Муха О.С. Особливості викладання німецької мови як другої рідної для українців в умовах вимушеної еміграції.....	172
Наместюк С.В., Цуркан Т.Г. Formarea gindirii creative in predarea limbelor straine prin problematezare la Universitatea de Stat de Medicina din Bucovina = Навчання креативного мислення при викладанні іноземних мов шляхом проблематизації у БДМУ.....	175
Некрашевич Т.В. Теоретико-методологічні засади формування Digital Skills у процесі дистанційного навчання у студентів ЗВО	179
Опыр М., Dobrovolska S., Panchyshyn S. Artificial intelligence for learning English.	181